

Мотивація в дистанційному навчанні

Одним з найважливіших факторів успішного дистанційного навчання є правильна мотивація учня. Велику частину часу онлайн-учень проводить в самостійному освоєнні матеріалу. Для цього необхідні концентрація уваги, наполегливість, бажання вчитися. У дистанційному навчанні багато видів традиційної мотивації працюють не так ефективно, як в традиційній школі. Але деякі, навпаки, набувають особливого значення. Ось на них і слід спиратися батькам і педагогам.

Що традиційно мотивує дитину у навчанні?

- Хороші оцінки.
- Схвалення.
- Успіх.
- Заохочення батьків та педагогів. Подарунки та бонуси.
- Перспектива випередити або наздогнати однолітків.
- Страх.
- Прогнози на майбутній успіх чи невдачу в житті та кар'єрі.
- Радість пізнання.
- Можливість самореалізації.

У дистанційному навчанні є свої нюанси. Дитина не може порівняти свої досягнення з успіхами інших дітей. Вона ніби замкнена у власному онлайн просторі. Єдиним критерієм її успішності є результат оцінювання вчителем. Іноді це просто кількість набраних в тесті балів. Але дитині важлива так само і більш розгорнута характеристика його відповіді. Ось тут дистанційне навчання має значні переваги перед звичайною школою, де вчитель і учень обмежені часом уроку, і вчитель просто не встигає дати якісну оцінку зусиль учня. В онлайн-школі це можливо. **Ні вчитель, ні учень не обмежені в часі.** Важливу роль набуває діалог між учителем і учнем. Як письмове, так і усне онлайн-спілкування. Потрібно, щоб учень отримував якісний зворотний зв'язок. Це додатково стимулює його. Робота в групах дає можливість вчителю створити для дитини ситуацію успіху поруч з однолітками. Віртуальний учень може показати себе однокласникам, посперечатися з ними, побачити і почути їхню думку про свої досягнення в живому спілкуванні. Порівняння і змагання - це одна з

традиційних форм мотивації. Часто використовується батьками і педагогами стимул у навчанні - це страх. Цей метод базується на тому, що дитина боїться, що, не виконавши якусь роботу, отримає небажані наслідки. Припустимо, батьки позбавлять дитину якихось благ. Чи не дозволять йому грати в комп'ютерні ігри, обмежать його самостійність. Це система батога і пряника.

Страх в якійсь мірі мотивує дитину. Але це мотивація низької якості. У цьому випадку дитина виконує завдання недобросовісно, не для того, щоб отримати знання, а для того, щоб не бути покараним.

Страх, матеріальні стимули, оцінки, прогнози на майбутнє, змагання, боротьба за першість - це фактори зовнішньої мотивації, вони нестабільні і часто орієнтовані на негативні сторони особистості (заздрість, марнославство, жадібність). Найстійкіший ефект має внутрішня мотивація, усвідомлене і радісне прагнення до знань, як до джерела нескінченного розвитку, самореалізації, пошуку і досягнення супутнього успіху. Таку мотивацію можна назвати когнітивною мотивацією.

Усвідомлена (когнітивна) мотивація

У дистанційному навчанні головну роль грає когнітивна мотивація. Тобто мотивація усвідомленої дії. Коли дитина виконує роботу не через страх і не для того, щоб виділитися з ряду однолітків або отримати винагороду, а для того, щоб отримати знання. Стати розумнішими, розширити свої горизонти, піднятися в своєму особистісному розвитку.

Це найбільш складна мотивація для дитини, який ще не усвідомлює себе самостійною особистістю, не розуміє свого місця в соціумі, не розуміє, як знання з біології або фізики можуть допомогти йому стати успішним і щасливим. Тому завдання вчителя знайти ці стимули. Підвищити його мотивацію.

Як це зробити? Це вже питання техніки. Педагогічної майстерності. Найголовніше в будь-якому навчальному процесі підтримання інтересу до предмета, який викладається. Дуже часто вчитель хоче максимального поглиблення в свій предмет і насичує уроки зайвою і важкою інформацією. І якщо на звичайному уроці в традиційній школі він може бачити безпосередню реакцію своїх учнів і коригувати подачу матеріалу, то у віртуальному - це можливо тільки постфактум, коли вчитель побачить результати під час виконання тестових завдань. Складна інформація, яка використовується без урахування вікових і психологічних особливостей дитини, не сприяє його внутрішньої мотивації. Завдання вчителя – зробити матеріал максимально доступним. І в той же час цікавим, наочним і стимулюючим до розширення знань. Завжди більш виграшними є уроки ілюстровані і, ті, які спонукають дитину до співтворчості, до пошуку. Перетворюють його не просто в поглиначу готової інформації, а у дослідника, який сам відкриває закони, виробляє теорії, докопується

до суті. З іншого боку, **навчання не може бути постійною розвагою**. Іноді, а точніше, часто воно вимагає зусиль (розумових, фізичних, психологічних). І дитині рано чи пізно доведеться з цим змиритися. Щоб не шукати легких шляхів, не отримуючи ніякого результату від перегляду красивих мультиків або веселих картинок.

Як мотивувати дитину до самостійної роботи і навчання? Це досить складне питання часто стає для батьків головним критерієм при виборі навчального закладу. Їм хотілося б, щоб дитина вчилася із задоволенням і легко. Учень завжди більше зацікавлений в тому навчанні, яке йому подобається і яке демонструє його успішність. Він може задати питання: «Для чого потрібно вчитися?» «Якщо будеш добре вчитися, я тобі куплю ... я тобі дозволю ... я тобі дам ... ти зможеш ...» – так батьки іноді залучають своє чадо в мережі навчання. На жаль, діти не сприймають прислів'я «Без праці не виловиш і рибку зі ставка», з тієї простої причини, що їм не потрібно працювати для видобутку рибки. Навіщо напружуватися? Все у них є. І смачна їжа, і розваги, і улюблені іграшки, і престижні гаджети. **Батьки не дають їм можливості мріяти, вони швидко і без проблем здійснюють будь-яке дитяче бажання. Це неправильно, тому що знецінює бажане.** Те, що дається легко і завжди доступно, ніколи не стане предметом боротьби за його володіння. Чи не змусить людину відчувати радість від досягнення результату. І навпаки, чим менш доступними щось, тим більше бажання у людини цього досягти, домогтися, отримати. Звичайно, мотивувати дитину можна і за допомогою матеріальних стимулів, і за допомогою обіцянки нових можливостей, які дитина отримує в обмін на свої успіхи в навчанні. Це можуть бути досить сильні стимули, але вони тимчасові. Коли дитина досягне покупки планшета, велосипеда, скутера і т.ін., він перестане вчитися. Тобто для того, щоб він продовжував навчання, батькові доведеться знаходити нову приманку. Матеріальний стимул мотивує на досягнення ситуативного результату. А нам потрібно домогтися того, щоб мотивація була стійкою, внутрішньої і не залежала від наявності велосипеда і інших цікавих гаджетів.

Які внутрішні мотиватори можна використовувати?

- Отримання знань потрібно для здійснення мрії.
- Отримання знань робить тебе самостійним.
- Отримання знань розширює простір твого існування.
- Отримання знань допоможе тебе знайти своє місце в житті, своє покликання.
- Отримання знань навчить тебе бути щасливим.
- Отримання знань приносить людині впевненість у собі, радість, щастя.

Фактори, які можуть сприяти мотивації:

- Віра в себе. (Я це зможу! Я досягну високого рівня! Я змушу себе це зробити! Я піду до кінця!)
- Усвідомлення своїх здібностей як недостатньо розвинених. Моє незнання – постійний стимул до розвитку. (Мені ще не вдається вирішити цю задачу, необхідні додаткові знання! Я ще не вмію писати твір на належному рівні, але хочу навчитися!)
- Грамотна похвала.

Роль батьків:

Значний вплив на розвиток мотивації навчання можуть надавати батьки. Для формування позитивної мотивації батькам можна спиратися на наступні поради

педагогів:

- цікавитися справами, навчанням дитини;
- допомагати при виконанні домашніх завдань у формі ради, не придушувати самостійність і ініціативність;
- пояснювати дитині, що його невдачі в навчанні - це недолік прикладених зусиль (щось не довчив, що не допрацював);
- частіше хвалити дітей за їхні успіхи, тим самим давати стимул рухатися далі.

Роль учня:

Кожна дитина має свої природні задатки, які може розвинути або занепастити, якщо не буде їх розвивати. Розвиваючи то, що має, людина набуває нових задатків, які допомагають їй досягти успіху. Якщо людина не йде вперед у своєму розвитку, вона навіть не стоїть на місці, а починає деградувати. Особливо це помітно в сучасному стрімкому світі, де щодня відбувається тисячі відкриттів. Стояти на місці не можна!

Але для того, щоб дитина це зрозуміла, **потрібні:**

- Ентузіазм. Зацікавленість дитини в результаті.
- Внутрішня мотивація. Чому мені це потрібно? Навіщо?
- Організація процесу так, щоб він захоплював. Як, коли, скільки часу на це витратити?

У дистанційному навчанні роль учня величезна. Можна сказати, вона домінує над роллю дорослого, який може контролювати, примушувати, стимулювати, але це ніколи не буде мати ефекту, якщо сама дитина не розвине свою внутрішню когнітивну мотивацію до навчання. Завдання дорослого - допомогти йому це зробити.